Perustuslakivaliokunta

Torstai 15.11.2018 klo 9.05—11.28 ja 11.37—13.14

Läsnä
puheenjohtaja Annika Lapintie vas
varapuheenjohtaja Tapani Tölli kesk (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Maria Guzenina sd (4, 5, 6, 7) (3 osittain)
jäsen Anna-Maja Henriksson r (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Hannu Hoskonen kesk (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Ilkka Kantola sd
jäsen Kimmo Kivelä sin (3, 4 osittain)
jäsen Antti Kurvinen kesk (4) (3, 5 osittain)
jäsen Mia Laiho kok (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Leena Meri ps (1, 2) (3, 4, 5 osittain)
jäsen Ville Niinistö vihr (4) (3 osittain)
jäsen Juha Rehula kesk (1, 2) (3 osittain)
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Ville Skinnari sd (4) (3, 5 osittain)
jäsen Matti Torvinen sin (4) (3 osittain)
jäsen Kaj Turunen kok (1, 2, 3) (4 osittain)
varajäsen Olli Immonen ps (3, 4 osittain)
varajäsen Ben Zyskowicz kok (3 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Matti Marttunen
valiokuntaneuvos Mikael Koillinen
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 10 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi
Hallituksen esitys HE 202/2017 vp
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi PeVP 101/2018 vp, A 3

Valmis
5.0

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 14.11.2018 jaetun lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä kappaleen 6 kolmas virke muutettiin muotoon "Valiokunta pitää sinänsä perustuslain kannalta asianmukaisena, että tiedustelutoiminnasta säädetään nimenomaisesti laissa.".

Kappaleen 7 loppuun lisättiin uusi virke seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta painottaa, että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tulee suhteuttaa toisiin perus- ja ihmisoikeuksiin sekä muihin painaviin yhteiskunnallisiin intresseihin (PeVL 14/2018 vp, s. 6 ja PeVL 5/1999 vp, s. 2/II)."

Kappaleen 23 alku muutettiin kuulumaan seuraavasti: "Hallituksen esityksessä on selostettu tiedustelutoimivaltuuksien kannalta merkityksellistä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytäntöä, ja..."

Kappaleen 64 toisen virkkeen sana "tiedon" muutettiin sanaksi "viestin".

Kappaleen 73 kolmannen virkkeen sivulause muutettiin muotoon "että tietoliikennetiedustelulakiin on syytä lisätä valtiollisen toimijan tai siihen rinnastettavan tahon määritelmä, kuten sotilastiedustelulakiehdotuksen 9 §:n 10 kohdassa on ehdotettu säädettäväksi".

Kappaleen 84 lopun 3. ja 2. viimeinen virke muutettiin muotoon: "Edellytys lähetyksen jäljentämiselle on perustuslain 10 §:n luottamuksellisen viestin salaisuuden rajoittamiseen liittyvän välttämättömyysedellytyksen kannalta puutteellinen. Edellytyksiä toimivaltuuden käyttämiselle on siten täsmennettävä, mikä voidaan toteuttaa myös lakiin lisättävällä yleissäännöksellä toimivaltuuksien käytön välttämättömyydestä."

Kappaleen 86 viimeinen virke muutettiin seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta pitää myös tiedustelutoiminnassa perusteltuna, että päätöksenteko peitetoiminnasta ja valeostosta osoitettaisiin tuomioistuimelle."

Kappaleen 101 loppu muutettiin muotoon "Perustuslakivaliokunnan mielestä säännöksen sanamuodon mukaan jää epäselväksi, että esimerkiksi rikoksesta epäillyn ja hänen avustajansa välinen viestintä kuuluu kokonaisuudessaan tiedustelukiellon piiriin samalla tavalla kuin pakkokeinolain 10 luvun 52 §:ssä on säädetty kuuntelukielloista. Hallintovaliokunnan on varmistuttava siitä, ettei tiedustelukielto ole soveltamisalaltaan rajatumpi kuin pakkokeinolaissa."

Poistettiin kappale 108 sekä kappaleen 140 viimeinen virke.

Lisättiin uusi 153a kappale seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin katsonut, että valtioneuvoston tulee tehdä selvitys kotirauhan perustuslainsuojasta ja sen rajoittami-

sesta Euroopan unionissa ja sen eri jäsenvaltioissa sekä mahdollisista sääntelyn uudistamistarpeista (PeVL 36/2017 vp, s. 5—6 ja PeVL 39/2016 vp, s. 5—6). Valiokunnan mukaan perustuslain muutostarpeita tulee arvioida huolellisesti ja välttämättömiksi arvioidut muutokset tehdä perusteellisen valmistelun sekä siihen liittyvän laajapohjaisen keskustelun ja yhteisymmärryksen pohjalta (PeVM 4/2018 vp, PeVM 10/2006 vp, s. 2—3, PeVM 5/2005 vp, s. 2/I). Valiokunta korostaa edelleen näiden näkökohtien merkitystä."

Poistettiin valiokunnan päätösesityksen 1. lakiehdotusta koskevasta huomautuksesta pykälät 18, 20 ja 26.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

Kokous keskeytettiin kello 11.28 ja sitä jatkettiin kello 11.37.

---

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilastiedustelusta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 203/2017 vp
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilastiedustelusta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi PeVP 101/2018 vp, A 5

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 14.11.2018 jaetun lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä muutettiin kappaleen 7 kolmas virke kuulumaan seuraavasti: "Valiokunta pitää sinänsä perustuslain kannalta asianmukaisena, että tiedustelutoiminnasta säädetään nimenomaisesti laissa."

Kappaleen 8 loppuun lisättiin uusi virke: "Perustuslakivaliokunta painottaa, että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tulee suhteuttaa toisiin perus- ja ihmisoikeuksiin sekä muihin painaviin yhteiskunnallisiin intresseihin (PeVL 14/2018 vp, s. 6 ja PeVL 5/1999 vp, s. 2/II)."

Muutettiin kappale 26 alkamaan seuraavasti: "Hallituksen esityksessä on selostettu tiedustelutoimivaltuuksien kannalta merkityksellistä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytäntöä, ja perustuslakivaliokunta voi pääpiirteissään yhtyä esitettyyn."

Kappaleen 66 loppuun lisättiin "eikä jättää sitä viittausten varaan".

Muutettiin kappaleen 97 viimeinen virke kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta pitää myös tiedustelutoiminnassa perusteltuna, että päätöksenteko peitetoiminnasta ja valeostosta osoitettaisiin tuomioistuimelle."

Muutettiin kappaleen 102 toinen virke alkamaan seuraavasti: "Ehdotetussa sääntelyssä voi tältä osin nähdä ns. massavalvonnan piirteitä, kun..."

Kappaleen 121 kaksi viimeistä virkettä muutettiin kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä säännöksen sanamuodon mukaan jää epäselväksi, että esimerkiksi rikoksesta epäillyn ja hänen avustajansa välinen viestintä kuuluu kokonaisuudessaan tiedustelukiellon piiriin samalla tavalla kuin pakkokeinolain 10 luvun 52 §:ssä on säädetty kuuntelukielloista. Puolustusvaliokunnan on varmistuttava siitä, ettei tiedustelukielto ole soveltamisalaltaan rajatumpi kuin pakkokeinolaissa."

Poistettiin kappale 127 ja kappaleen 160 viimeinen virke.

Lisättiin uusi 175a kappale seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin katsonut, että valtioneuvoston tulee tehdä selvitys kotirauhan perustuslainsuojasta ja sen rajoittamisesta Euroopan unionissa ja sen eri jäsenvaltioissa sekä mahdollisista sääntelyn uudistamistarpeista (PeVL 36/2017 vp, s. 5—6 ja PeVL 39/2016 vp, s. 5—6). Valiokunnan mukaan perustuslain muutostarpeita tulee arvioida huolellisesti ja välttämättömiksi arvioidut muutokset tehdä perusteellisen valmistelun sekä siihen liittyvän laajapohjaisen keskustelun ja yhteisymmärryksen pohjalta (PeVM 4/2018 vp, PeVM 10/2006 vp, s. 2—3, PeVM 5/2005 vp, s. 2/I). Valiokunta korostaa edelleen näiden näkökohtien merkitystä."

Poistettiin valiokunnan päätösesityksen 1. lakiehdotusta koskevasta huomautuksesta pykälät 43, 46 ja 52.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista vuonna 2019 sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2018 vp
Asiantuntijalausunto HE 160/2018 vp PeV 15.11.2018 hallitusneuvos Marjaana Maisonlahti, sosiaali- ja terveysministeriö Asiantuntijalausunto A 5
Asiantuntijalausunto HE 160/2018 vp PeV 15.11.2018 professori Mikael Hidén Asiantuntijalausunto B 5
Asiantuntijalausunto HE 160/2018 vp PeV 15.11.2018 professori Raija Huhtanen Asiantuntijalausunto C 5
Asiantuntijalausunto HE 160/2018 vp PeV 15.11.2018 professori Juha Lavapuro Asiantuntijalausunto D 5

Asiantuntijalausunto HE 160/2018 vp PeV 15.11.2018 professori Pauli Rautiainen Asiantuntijalausunto E 5

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- hallitusneuvos Marjaana Maisonlahti, sosiaali- ja terveysministeriö, liite
- professori Mikael Hidén, liite
- professori Raija Huhtanen, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- professori Juha Lavapuro, liite
- professori Pauli Rautiainen, liite

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

6. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

7. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 16.11.2018 kello 9.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Matti Marttunen